

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 8. júlí 2020

27. tölublað | 14. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

		<p>Verið velkomin í nýja og glæsilega verslun okkar á Hafnartorgi</p> <p>MICHELSEN 1909</p> <p>Hafnartorg - 511 1900 - michelsen.is</p>
---	--	--

Höfnuðu beiðni um viðræður
TM óskaði eftir formlegum sam-
einingarviðræðum við Kviku undir
lok síðasta mánaðar. Höfnuðu
forsendum um að TM yrði metið á
hærra verði en Kviku banki.

2

Krefjast innlausnar í Hval
Einar Sveinsson, Benedikt Einars-
son og Ingimundur Sveinsson saka
framkvæmdastjóra Hvals um að
hafa „aflað [sér] ótilhlýðilegra
hagsmuna“ á kostnað hluthafa.

4

Aukin áhersla á frystar afurðir
Fiskútflytjendur bregðast við
breyttum markaðsaðstæðum
með aukinni sölu á frystum
afurðum. Matvöruverslanir hafa
margar lokað fiskborðum.

8

Stjórnandi einn á báti
Mennta þarf stjórn fyrirtækja, rétt
eins og starfsmenn, til að takast á
við stafræna umbreytingu. Stjórn-
endur geta gert þau mistök að
horfa ekki á hana heildstætt.

9

Stærstu tækifærin
Blómleg fjárfesting lykilsfarsenda
samdráttar í losun gróðurhúsa-
lofttegunda. Rekstrarskilyrði sem
sjávarútvegi eru sett, þurfa því að
hvetja til frekari fjárfestinga.

12

Ekki hefur heldur dregið úr eftirspurn
eftir traustu leiguhúsnæði, heldur hefur
sjaldan verið jafnmikið að gera hjá okkur.

COVID-19 sýnir seiglu leigufélaga

María Björk Einarsdóttir,
framkvæmdastjóri Ölmú,
segist „handviss um“ að
COVID-19 muni leiða til
þess að stofnanafjárfestar
átti sig á hve traustur eigna-
flokkur leigufélög séu.
Veiran hafi haft lítil áhrif
á rekstur Ölmú og önnur
erlend leigufélög. ➔ 10

FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

Sjónmælingar eru okkar fag

Tímamantanir á opticalstudio.is
og í síma 511 5800

Optical Studio
SMÁRALIND • HAFNARTORG • KEFLAVÍK

Hannes Frímánn Hrólfsson, framkvæmdastjóri Júpíters. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

Júpíter kemur á fót um 20 milljarða fjárfestingasjóði

Sjóðastýringarfélagið Júpíter, sem er dótturfélag Kviku banka, hefur komið á fót sjóðnum ACF III slhf., en um að ræða samlagshlutfélag sem mun koma að fjármögnun fyrirtækja. Heildaraskriftaloforð sjóðsins, sem er í eigu flestra af stærstu lífeyrissjóðum landsins, nema 19,5 milljörðum króna og er fjárfestingatímabil hans þrjú ár. Sjóðurinn mun fjárfesta í skuldabréfum og lánnum til fyrirtækja, einkum með veði í fasteignum og fastafjármunum.

Ekki hefur verið stofnaður jafn stór fjárfestingasjóður hér á landi síðan Framtakssjóður Íslands var settur á fót í árslok 2009.

Hannes Frímánn Hrólfsson, framkvæmdastjóri Júpíters, segir góðan árangur fyrri sjóða og traust fjárfesta endurspeglast í frábærri þátttöku í ACF III. „Sjóðurinn er sá stærsti sinnar tegundar á Íslandi og stofnun hans er afar jákvætt skref í örum vexti og uppbyggingu Júpíters.“ Vinna við stofnun sjóðsins hófst í janúar á þessu ári.

Fyrir rekur Júpíter fjölmarga sjóði sem koma að fjármögnun fyrirtækja með mismunandi hætti en félagið er með heildareignir í stýringu að fjárhæð um 150 milljarða króna,

150

milljarðar eru heildareignir í stýringu Júpíters.

Sé litið til stærðar ACF III þá nemur umfang sjóðsins um tveimur þriðju af lánabók Kviku banka, en hún var tæplega 31 milljarður króna í lok fyrsta ársfjórðungs.

Framkvæmdastjóri sjóðsins er Þorkell Magnússon, forstöðumaður sjóðastýringar hjá Júpíter, en hann hefur komið að fjármögnun fyrirtækja í meira en áratug.

Þorkell segir þetta ánægjulega niðurstöðu eftir langt og stíft ferli á óvenjulegum tímum. „Eins og hjá fyrri sjóðum í rekstri félagsins leggjum við áherslu á að finna áhugaverða fjárfestingakosti og um leið bæta kjör fyrirtækja,“ segir hann.

Hagnaður Júpíters eftir skatta í fyrra nam rúmlega 260 milljónum króna, borið saman við 82 milljónir árið áður. Eignir í stýringu jukust um tæplega 30 milljarða í fyrra. – hae

Höfnuðu að TM yrði metið á hærra verði

TM óskaði eftir formlegum sameiningarviðræðum við Kviku, með bréfi til stjórnar bankans í lok síðasta mánaðar. Hlutfé TM átti að vera í kringum 55 prósent í sameinuðu félagi. Kvika hafnaði alfarið viðræðum á þeim grunni.

Hörður Ægisson
hordur@frettabladid.is

Kvika banki hafnaði skriflegri beiðni stjórnenda TM undir lok síðasta mánaðar, um að hefja formlegar sameiningarviðræður en þær áttu, samkvæmt tillögum TM, meðal annars að grundvallast á þeim skilmálum að tryggingafélagið yrði metið á nokkuð hærra verði en fjárfestingabankinn, við mögulegan samruna félaganna. Stjórn Kviku taldi hins vegar engar forsendur til að hefja formlegar viðræður á þeim grunni.

Samkvæmt heimildum Markaðarins var gert ráð fyrir því í upplaggi TM að skiptihlutföllin yrðu þannig að hlutfé tryggingafélagsins yrði í kringum 55 prósent í sameinuðu félagi, á meðan hlutfé Kviku banka yrði þá á móti líðlega 45 prósent. Miðað við það áttu hlutabréf Kviku að vera metin á aðeins lítilliga hærra verði en á markaði í dag, eða um 10,2 krónur á hlut – gengið stendur nú í 9,6 krónum á hlut – og að markaðsvirði bankans væri því talið vera rúmlega 20 milljarðar króna. Markaðsvirði TM stendur hins vegar í um 25 milljörðum króna.

Ósk TM um að hefja sameiningarviðræður, sem var komið á framfæri með bréfi til stjórnar Kviku banka föstudaginn 26. júní síðastliðinn, kom í kjölfar óformlegra samtala sem höfðu áður átt sér stað milli æðstu stjórnenda, um að kanna fýsileika þess að sameina félögin. Samkvæmt heimildum Markaðarins var bréfi TM svarað tveimur dögum síðar og beiðni um að hefja formlegar viðræður, sem fyrr segir, hafnað af stjórn bankans. Að óbreyttu er ekki talinn grundvöllur til að fara í slíkar viðræður, enda sé það mat stjórnenda Kviku að ekkert réttlæti að TM verði metið á hærra verði en bankinn.

Greint var frá því í Markaðnum í síðustu viku að stjórnendur Kviku og TM hefðu að undanförunu átt í óformlegum samtölum um mögulega sameiningu félaganna – nú síðast um þarsíðustu helgi – en ekki hefði náðst samkomulag um undirritun viljayfirlýsingar um að hefja formlegar viðræður. Því væru viðræðurnar, að sögn nokkurrá sem komu að þeim, á ís eins og sakir stæðu.

TM og Kvika sáu ástæðu til að senda frá sér tilkynningu í kjölfar

Sigurður Viðarsson, forstjóri TM. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

45

milljarðar króna er samantlagt markaðsvirði Kviku og TM í dag.

fréttar Markaðarins og sagðist TM vilja „árétta að engar viðræður væru í gangi um mögulegan samruna [félaganna], né væru slíkar viðræður fyrirhugaðar.“

Starfsemi félaganna er um margt talsvert ólík. Kvika banki, sem hefur orðið til úr sameiningu fjölmargra fjármálafyrirtækja á undanförunum árum, skilgreinir sig sem sérhæfðan fjárfestingabanka, sem leggj áherslu á eignastýringu fjárfestingastarfsemi. Með kaupum TM á eignaleigufyrirtækinu Lykli, sem gengu í gegn í janúar á þessu ári, bættist þriðja stöðin undir starfsemi tryggingafélagsins, ásamt váttryggingastarfsemi og fjárfestingum.

Samkvæmt viðmælendum Markaðarins, sem þekkja vel til viðræðna félaganna að undanförunu, er ljóst

að stjórnendur TM horfa einkum til þeirrar samlegðar sem myndi fást með því að renna Lykli saman við þá bankastarfsemi sem er fyrir hendi innan Kviku banka. Yfirlýst áform TM hingað til hafa verið að sækjast eftir viðskiptabankaleyfi fyrir Lykil þannig að félagið, sem hefur að stærstum hluta verið að bjóða upp á fjármögnun bíla og atvinnutækja, geti farið að byrja að bjóða upp á innlán.

Stærstu hluthafar TM eru fjárfestingafélagið Stodir, Lífeyrissjóður verslunarmanna, Gildi lífeyrissjóður og Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins (LSR). Lífeyrissjóður verslunarmanna og LSR eru sömuleiðis á meðal umsvifamestu hluthafa í Kviku banka, en stærsti einkafjárfestirinn í eigendahópi bankans, með tæplega 6,8 prósent hlut, er eignarhaldsfélagið SNV í eigu Svanhildar Nönnu Vigfúsdóttur.

Hagnaður TM á árinu 2019 nam 1.866 milljónum króna eftir skatta. Afkoman var drifin áfram af fjárfestingatekjum upp á 2.945 milljónir króna, sem jafngilti rúmlega 10 prósentu ávöxtun á eignasafn félagsins. Hagnaður Kviku banka var hins vegar 2.660 milljónir eftir skatta í fyrra og var arðsemi bankans á eigin á fé um 21 prósent.

VHE tapaði um milljarði króna í fyrra

Vélsmiðjan VHE, sem fór í greiðslustöðvun í apríl, tapaði 981 milljón króna árið 2019. Til samanburðar hagnaðist fyrirtækið um 32 milljónir árið áður. Tekjurnar drögust saman um níu prósent á milli ára og námu 8,8 milljörðum króna árið í fyrra.

Eigið fé fyrirtækisins var 577 milljónir króna við árslok 2019 og skuldir námu 9,7 milljörðum króna. Eiginfjárhlutfallið var sex prósent við árslok. Vaxtaberandi skuldir námu 6,7 milljörðum króna. Fram hefur komið í Markaðnum að Landsbankinn er aðallánveitandi VHE.

VHE, sem er að mestu í eigu Unnars Steins Hjaltasonar, sagði

6,7

milljarðar króna námu vaxtaberandi skuldir við árslok.

í tilkynningu í apríl að greiðslustöðvunina mætti einkum rekja til þungra áfalla byggingardeildar félagsins síðustu misseri, vegna greiðsluvanda viðskiptavina. Grunnreksturinn væri traustur.

Fram hefur komið í Markaðnum að eigendur VHE hafi byggt upp

eigið fé í systurfélaginu Nesnúpi á undanförunum árum. Það hefur staðið að framkvæmdum að Hafnarbraut í Kópavogi, Eskivöllum í Hafnarfirði, Holtsvegi í Garðabæ og í Skarðshlíð. Eignir félagsins námu tæplega 3,4 milljörðum króna í lok árs 2018 og eigið fé rúmlega 300 milljónum. Markaðurinn greindi frá því að Íslandsbanki væri stærsti lánveitandi Nesnúps.

Rekstur VHE hefur gengið erfiðlega frá því að lán frá Landsbankanum tóku stökkbreytingu í kjölfar bankahrunsins 2008. VHE er rötgróid fyrirtæki, stofnað 1971, sem var byggt upp á þjónustu við álver. – hvj

MARKAÐURINN

ÚTGÁFUFEÐLAG Torg., Kalkofnsvegur 2, 101 Reykjavík, sími 550 5000

Netfang ritstjorn@markadurinn.is | Sími 550 5051

Ritstjóri Hörður Ægisson hordur@frettabladid.is

Netfang auglýsingadeildar auglysingar@frettabladid.is Veffang frettabladid.is

RAFMÓTORAR

SCANVER EHF 588 80 40
www.scanver.is

GÍRAR - FÆRIBÖND - RAFMÓTORAR - LEGUR

KORTA

verður

Rapyd

Nýir tímar

í greiðslumiðlun á Íslandi

Korta er nú hluti af Rapyd, einu framsæknasta fjártæknifyrirtæki í heiminum í dag.

Viðskiptaumhverfið og greiðslumiðlun tekur sífelldum breytingum.

Saman munum við bjóða íslenskum viðskiptavinum aðgang að fyrsta flokks þekkingu og tækni fyrir hvers konar greiðslumiðlun.

Fjártæknilausnir
fyrir viðskiptavini

—
Viðskiptasamband
í fyrirrúmi

—
Tækifæri
í verðmætaaukningu

**Við viljum gjarnan
heyra frá þér.**

Vertu í sambandi og taktu þátt í
nýjum tímum í greiðslumiðlun.

558 8000 | hallo@rapyd.net

Stefna Hval og krefjast innlausnar bréfa gegn 1.600 milljóna greiðslu

Einar Sveinsson, Benedikt Einarsson og Ingimundur Sveinsson saka framkvæmdastjóra Hvals um að hafa „aflað [sér] ótilhlýðilegra hagsmuna“ á kostnað annarra hluthafa. Krefjast innlausnar bréfa sinna miðað við upplausnarvirði Hvals. Kristján Loftsson segir það í reynd fela í sér að félagið, sem er með 25 milljarða króna í eigið fé, verði leyst upp. Áætlað að aðalmeðferð hefjist í haust.

Hörður
Ægisson
hordur@frettabladid.is

Hrir hluthafar Hvals, sem ráða yfir rúmlega 5,3 prósent hlut, hafa höfðað mál gegn félaginu og krafist þess að hlutir þeirra verði innleystir gegn greiðslu að fjárhæð samtals um 1.563 milljóna króna auk dráttarvaxta.

Saka hluthafarnir, sem eru félög í eigu feðganna Einars Sveinssonar og Benedikts Einarssonar og Ingimundar Sveinssonar, bróður Einars, framkvæmdastjóra og stærsta einstaka hluthafa Hvals, Kristján Loftsson, um að með kaupum hans á hlutum í Hval á „verulegu undirverði“ og fráfalli stjórnar félagsins á forkaupsrétti sínum að þeim, hafi það „aflað [Kristjáni] ótilhlýðilegra hagsmuna“, á kostnað annarra hluthafa. Einar er jafnframt stjórnarformaður Hvals.

Með þessu hafi framkvæmdastjóri Hvals gerst brotlegur við ákvæði laga um hlutafélög, að mati félagsanna sem hafa stefnt Hval, og telja þau að þær aðgerðir veiti rétt til innlausnar, samkvæmt ákvæði í 26. grein laganna. Það ákvæði, sem kom fyrst inn í lögin árið 2010 og hefur aldrei áður reynt á fyrir dómstólum, eftir því sem Markaðurinn kemst næst, kveður á um að hluthafi geti krafist dóms ef veigamikil rök standi til þess að honum verði gert kleift að losna úr félaginu.

Í kröfum sínum fara félögin, sem eru eignarhaldsfélögin Erna, Eldhrímnir og P126, fram á að við innlausn bréfanna verði upplausnarvirði Hvals lagt til grundvallar. Miðað við það gengi sem þau leggja til grundvallar kröfum sínum, telja þau að upplausnarvirði Hvals sé líðlega 30 milljarðar króna, en bókfært eigið fé félagsins nam samtals 25 milljörðum í lok síðasta fjárhagsárs í september í fyrra.

Í samtali við Markaðinn segir Kristján að kröfur hluthafanna þriggja, um að vera keyptir út miðað við upplausnarvirði Hvals, feli í reynd í sér að félagið verði leyst upp. „Verði fallist á kröfurnar getum við átt von á því að aðrir hluthafar komi í kjölfarið og fari fram á að vera keyptir út á sama gengi og félaginu yrði því slitið. Ég tel hins vegar að vilji meginþorra hluthafa Hvals standi ekki til þess,“ útskýrir Kristján.

Kristján er framkvæmdastjóri og stærsti hluthafi Hvals. Félagið er eitt stöndugasta fjárfestingafélag landsins eftir að hafa selt um þriðjungshlut í HB Granda vorið 2018 með um 13 milljarða hagnaði. FRÉTTABLAÐIÐ/VILHELM

Vilja tvöfalt herra gengi

Hvalur er eitt stöndugasta fjárfestingafélag landsins, eftir að dótturfélagið Vogun seldi þriðjungshlut sinn í HB Granda vorið 2018, með um 13 milljarða hagnaði. Eignir Hvals samanstanda að stærstum hluta af ríkisbréfum og hlutdeildarskírteinum í innlendum og erlendum verðbréfasjóðum – samtals um 11,6 milljörðum í september á síðasta ári – en þá er félagið einnig stór hluthafi í Hampiðjunni, Origo, Arion banka og Marel.

Fram kemur í skýringum við nýjan ársreikning Hvals, sem var lagður fyrir aðalfund 12. júní, að félagið Erna ehf., sem er í eigu Benedikts Einarssonar, hafi í byrjun apríl 2019 fyrst félaganna höfðað

Verði fallist á kröfurnar getum við átt von á því að aðrir hluthafar komi í kjölfarið og fari fram á að vera keyptir út á sama gengi og félaginu yrði því slitið.

Kristján Loftsson,
framkvæmdastjóri Hvals

mál gegn Hval og krafist innlausnar á hlutafé sínu – samtals 1.555.200 hlutum að nafnverði, eða 0,93 prósent hlutur – gegn greiðslu að fjárhæð tæplega 260 milljónum auk dráttarvaxta, eða sem nemur genginu um 167 krónur á hvern hlut.

Til samanburðar nam gengið í kaupum Kristjáns á bréfum í Hval, sem fóru fram á fjárhagsárinu 2017 til 2018 og hluthafarnir þrír segja að hafi verið á „verulegu undirverði“, 85 krónum á hlut, eða um 60 prósentum af bókfærðu eigin fé félagsins á þeim tíma.

Kristján jók þá verulega við eignarhlut sinn í Hval í eigin nafni – úr 1,2 prósentum í 8,7 prósent – en stóð þá meðal annars að kaupum á bréfum Sigríðar Vilhjálmstöttur, sem var áður einn stærsti hluthafi félagsins. Á móti minnkaði nokkuð eignarhlutur stærsta hluthafans, Fiskveiðahlutafélagsins Venusar, sem Kristján er í forsvari fyrir, en hann nemur í dag rúmlega 36,5 prósentum.

30

milljarðar er áætlað upplausnarvirði Hvals miðað við fyrirbyggjandi kröfur hluthafanna þriggja sem hafa stefnt Hval.

Félagið Eldhrímnir, sem er í eigu Ingimundar Sveinssonar arkitekts og Sigríðar Arnbjarnardóttur, ásamt þremur börnum þeirra, stefndi Hval í júní í fyrra – byggt á sömu málástandum og í máli Erna ehf. – og krefst innlausnar á 2.278.892 hlutum, sem jafngildir 1,63 prósentu eignarhlut, gegn greiðslu upp á 471 milljón króna. Þá höfðaði félagið P126, sem er í eigu Einars Sveinssonar, mál gegn Hval í október og fer sömuleiðis fram á innlausn bréfa félagsins, samtals 4.632.793 hluti að nafnverði, eða 2,77 prósentu eignarhlutur, gegn greiðslu að fjárhæð 833 milljónum króna.

Aðalmeðferð í haust

Hvalur hefur tekið til varna, þar sem í fyrsta lagi er krafist að því sé hafnað að skilyrði innlausnar séu til staðar. Í öðru lagi, verði fallist á innlausn, að við mat á verðmæti hlutanna verði ekki litið eingöngu til upplausnarvirðis, við ákvörðun innlausnarverðisins. Byggir Hvalur á því að litið verði til verðs í síðustu þekktu viðskiptum, sem og að horft verði til sjónarmiða um minnihlutaafslátt og seljanleikaafslátt frá upplausnarvirði. Beiting slíkra sjónarmiða leiði til þess að verðið yrði nærri verðinu í síðustu viðskiptum, eins og fram hafi komið í verðmati Deloitte sem Hvalur aflaði í tilefni af málinu. Þá hafa verið dómkvaddir spatsmenn til að svara annars vegar spurningum Hvals og hins vegar Erna.

Gert er ráð fyrir að aðalmeðferð í málinu muni hefjast í héraðsdómi Vesturlands í september næstkomandi. Sá sem fer með málið fyrir hönd hluthafanna þriggja er lögmaðurinn Einar Baldvín Arnason hjá BBA // Fjeldco en þeir sem gæta hagsmuna Hvals í málinu, samkvæmt upplýsingum Markaðarins, eru lögmennirnir Stefán A. Svensson hjá Juris og Ólafur Arinbjörn Sigurðsson hjá Logos.

Ætla að greiða út 3,5 milljarða til fráfarandi hluthafa Borgunar

Borgun hefur óskað eftir heimild Fjármálaeftirlits Seðlabankans til að lækka hlutafé kortafyrirtækisins, með greiðslu til fráfarandi hluthafa að fjárhæð rúmlega 3,5 milljarða króna. Tillaga um hlutafjárlekkunina, sem var samþykkt á hluthafafundi Borgunar í lok síðasta mánaðar, felur í sér afhendingu allra eignarhluta í dótturfélaginu Borgun-VS ehf., en það heldur utan um forgangshluta-bréfi Visa Inc., sem Borgun eignaðist þegar fyrirtækið seldi hlut inn í Visa Europe 2016.

Fráfarandi stærstu hluthafar Borgunar eru Íslandsbanki, með 63,5 prósent hlut og Eignarhaldsfélagið Borgun, sem er í eigu meðal annars

Stálskipa og Einars Sveinssonar fjárfestis, með 32,4 prósent hlut.

Fram kemur í skýrslu stjórnar Borgunar vegna tillögunnar, sem Markaðurinn hefur undir höndum, að samhlíða hlutafjárlekkuninni eigi að koma inn nýtt hlutafé með inngreiðslu reiðufjár að fjárhæð 8 milljónir evra, jafnvirði um 1.250 milljóna króna. Verða 5 milljónir evra greiddar samtímis framkvæmd hlutafjárlekkunarinnar og síðan 3 milljónir evra, sem komi til greiðslu innan næstu tólf mánaða.

Það er alþjóðlega greiðslumiðunarfyrirtækið Salt Pay sem leggur Borgun til hið nýja hlutafé, en gengið var formlega frá kaupum félagsins á tæplega 96 prósent hlut í Borgun

642

milljónir var rekstrartap Borgunar fyrstu fimm mánuði ársins.

í gær. Þegar kaupsamningur var undirritaður þann 11. mars síðastliðinn átti kaupverðið að vera 35 milljónir evra, jafnvirði 5,5 milljarða króna á núverandi gengi. Samkvæmt heimildum Markaðarins hefur verðið hins vegar tekið breytingum og er nokkuð lægra en áður var áætlað. Í kaupsamkomulaginu var kveðið á

um að hlutabréfin í Visa Inc. myndu ekki fylgja með, en í ársreikningi Borgunar voru þau bókfærð á rúmlega 3,1 milljarð í árslok 2019.

Markaðsaðstæður á árinu hafa haft neikvæð áhrif á rekstur Borgunar. Þannig kemur fram í skýrslu stjórnar að rekstrartap á fyrstu fimm mánuðum ársins hafi numið 642 milljónum, sem var töluvert meira tap en gert var ráð fyrir í áætlunum. Helstu ástæðurnar eru efnahagsáhrifin af kórónaveirufaraldrinum, lægra vaxtastig og minni notkun á virðisaukandi þjónustu.

Stjórnin segir að félagið hafi brugðist við þessu með hertum lána-reglum til að minnka lánsáhættu og losa lausafé. Þá hafi félagið gert

samning um lánalínu við viðskiptabanka sinn til þess að tryggja nægt aðgengi að lausafé. Eigið fé Borgunar nam 6,7 milljörðum í árslok 2019 en í lok maí hafði það lækkað í 6,46 milljarða. Eiginfjárlutfall félagsins hefur lækkað talsvert frá árslokum – þá var 20,5 prósent – og var 14,69 prósent í lok maí. Að meðtöldu sjálfsmati á eiginfjárþörf eru lágmarkskröfur um eiginfjárlutfall Borgunar 15,3 prósent. „Með því að lækka hlutafé með útgreiðslu eignarhluta í Visa Inc. og hækka hlutafé með inngreiðslu reiðufjár er gert ráð fyrir að eiginfjárlutfall hækki þar sem eignarhlutur í Visa Inc. er ekki tekin með í eiginfjárlutgreiðslu,“ að því er segir í skýrslu stjórnarinnar. – hae

FARTÖLVUR!

ÞÚ FINNUR RÉTTU TÖLVUNA HJÁ OKKUR

APPLE MACBOOK AIR 2020

- Ótrúlega léttar og þunnar tölvur sem eru aflmeiri en nokkurn tímann áður
- 20% stærri snertiflötur og nýtt Magic lyklaborð
- Skelinn er úr 100% endurunnu áli

ASUS

ASUS VIVOBOK 15

- Fæst nú með 10. kynslóð Intel i5 örgjörva
- Rammalaus NanoEdge skjár, nýtir stærðina enn betur
- Með ErgoLift lóm sem lyftir tölvunni örlítið, fyrir aukin þægindi

acer

ACER NITRO 5

- Yfirgnæfandi afkastageta með 10. kynslóð Intel örgjörva og Nvidia skjákorti
- Nú með DTX:X Ultra hljóðstýringu sem skilar skýrara og kraftmeira hljóði
- KillerConnectivity gerir þér kleift að forgangsraða forritum fyrir notkun á netinu

APPLE MACBOOK PRO 2020

- Tilvalin fyrir þau kröfuhörðustu, hönnuð til að auðvelda vinnuflæði og afköst
- Nú fáanleg með örgjörva sem eykur afköst skjástýringar um allt að 80%
- Nýtt Magic lyklaborð með meiri nákvæmni

acer

ACER PREDATOR TRITON 500

- Ótrúlega kraftmikil miðað við stærð
- Notar CoolBoost tækni sem stillir kælinguna eftir þörfum
- 300Hz endurnýjunartíðni sem er allt að 4x meira en í hefðbundnum fartölvum

ASUS

ASUS EXPERTBOOK

- Ein léttasta 14" fartölvan á markaðnum
- Handhafi RedDot 2020 verðlaunanna
- Rafhlaða endist í allt að 24 tíma

tl.is

SKOÐAÐU ÚRVALIÐ Á TL.IS

REYKJAVÍK · AKUREYRI · EGILSSTAÐIR · REYKJANESBÆR · SELFOSS · AKRANES

TÖLVU
LISTINN

Maria Björk telur að leigumarkaðurinn hér á landi verði faglegri og skipulagðari þegar fram líða stundir. „Hlutdeild þeirra sem eiga til dæmis eina til tvær íbúðir og hafa í útleigu, mun fara minnkandi,“ segir hún.

Rekstur Ölmu orðinn heilbrigður

Tiltekt í eignasafni og stýrivaxtalækkunir spila vel saman. Nokkur hundruð milljón króna sparnaður vegna lægra vaxtastigs. Eignarhald Ölmu mun taka breytingum innan árs. Alþjóðlega horfa stofnanafjórðingar í auknum mæli til íbúðaleigufélaga.

Helgi Vífill
Júliusson
helgivifill@frettabladid.is

Rekstur leigufélagsins Ölmu, sem gekk áður undir nafninu Almenna leigufélagið, er „orðinn heilbrigður og sjálfbær“. María Björk Einarsdóttir, framkvæmdastjóri fyrirtækisins, segir að áhrifa af tiltekt í rekstri, sem staðið hafi yfir undanfarin ár, hafi farið að gæta í fyrra. Rekstur hafi gengið vel það sem af er ári.

Alma á tæplega 1.200 íbúðir. Samkvæmt ársreikningi voru fasteignir fyrirtækisins metnar á 45 milljarða króna við árslok, og tekjur síðasta árs námu um þremur milljörðum króna.

„Alma varð til við sameiningu fimm eignasafna. Fasteignasjóðir í rekstri GAMMA voru sameinaðir undir merkjum Almenna leigufélagsins árið 2016. Sama ár var ráðist í tvær stórar yfirtökur. Það hefur farið mikill tími í að vinna úr eignasöfnunum og taka til í rekstrinum. Eignasöfnin voru í afar misjöfnu horfi. Það varð því að endursemja um leigu í mörgum tilfellum, selja íbúðir sem hentudu síður okkar rekstri og endursemja um fjármögnun félagsins. Fjármagns-

kostnaður er stærsti útgjaldaliður leigufélagsins og okkur hefur tekist að lækka fjármagnskostnað verulega.“

Vaxtaberandi skuldir Ölmu voru um 30 milljarðar króna við árslok 2019, samkvæmt ársreikningi. GAMMA annast rekstur leigufélagsins fyrir hönd fjárfesta, en félagið er aftur á móti sjálfstæð eining með eigin skrifstofu, starfsfólki og stjórn. Kvika gekk frá kaupum á GAMMA í fyrra.

Njóta góðs af vaxtalækkunum
Lægra vaxtastig spilar væntanlega stóran þátt í bættum rekstri?

„Það vegur mjög þungt. Við höfum verið svo gæfusöm að 40 prósent af skuldum félagsins eru á breytilegum vöxtum. Alma hefur því notið góðs af vaxtalækkunum síðustu missera. Sparnaðurinn nemur nokkur hundruð milljónum, sem skilar sér í bættri afkomu. Það munar um minna. Þessir tveir þættir: Bættur rekstur og lægra vaxtastig, hafa spilað afar vel saman að undanfögnu.“

Hafið þið endurfjármagnað lán sem ekki eru á breytilegum vöxtum?

„Alma hefur ekki endurfjármagnað lán það sem af er ári. Við biðum eftir því að þau vaxtakjör sem okkur bjóðast muni lækka enn frekar. Að okkar mati á fjármagns-

Varð framkvæmdastjóri leigufélagsins 25 ára

Maria Björk var 25 ára gömul þegar hún tók við starfi framkvæmdastjóra Ölmu.

„Það kom þannig til að ég starfaði áður hjá GAMMA þar sem ég vann við sérhæfðar fjárfestingar. Undir þær féllu fjárfestingar í íbúðarhúsnæði.“

Við það öðlast ég mikla þekkingu og reynslu í geiranum og þekkti eignasafnið vel. Þegar kom að því að sameina íbúðasjóði í rekstri GAMMA var mér falið að leiða þá vinnu. Ég er afar þakklát fyrir það traust sem mér var sýnt.“

Að okkar mati á fjármagnskostnaður félagsins að vera lægri en það sem okkur hefur boðist hingað til þegar tekið er tilliti til undirliggjandi áhættu

kostnaður félagsins að vera lægri en það sem okkur hefur boðist hingað til, þegar tekið er tillit til undirliggjandi áhættu. Kjörin munu batna með aukinni þekkingu skuldaþréfaffjórðinga á leigumarkaðnum. Við finnum fyrir viðhorfsbreytingu, samhliða bættum rekstri hjá okkur.

Rekstur leiguíbúða er nýr eignaflokkur fyrir stofnanafjórðinga. Á undanfögnu árum hafa stóru leigufélögin vaxið hratt til að ná stærðarhagkvæmni og það er

kostnaðarsöm vegferð. Þegar leigumarkaðurinn verður þroskaðri eignaflokkur, munu fjárfestar átta sig á undirliggjandi áhættu og það mun hafa í för með sér lægri fjármagnskostnað.“

Eru þið að sigla inn í þá tíma, eða þarf Alma að sanna sig enn frekar?

„Við teljum að við höfum sýnt það og sannað að við erum góður fjárfestingarkostur. Það sést vel á bættum rekstri. Á sama skapi eru enn mikil tækifæri á að bæta eignasafnið. Í ljósi þess hve vel rekstur leigufélaga hefur gengið í yfirstandandi niðursveiflu í efnahagslífinu, er ég handviss um að COVID-19 muni leiða til þess að stofnanafjórðingar átti sig fyrir á hve leigufélög eru traustur eignaflokkur.“

Geturðu nefnt tölur úr rekstrinum sem endurspeglar bættan rekstur Ölmu?

„Hagnaður fyrir fjármagnsliði,

afskriftir og skatta (EBITDA), jókst um tólf prósent á milli árunna 2018 og 2019. Nettó fjármagnsgjöld lækkuðu á sama tíma um ellefu prósent. Við höfum fækkað fermetrum verulega, eða um 10 til 15 þúsund, en gerum engu að síður ráð fyrir því að EBITDA verði svipuð í ár og undanfarin tvö ár, eða á bilinu 1.400 til 1.600 milljónir króna. Til viðbótar mun fjármagnskostnaður halda áfram að lækka verulega. Vegnir, verðtrygðir vextir hafa lækkað frá lokum árs 2017 úr 4,4 prósentum í 3,5 prósent og óverðtrygðir vextir hafa á sama tíma lækkað úr 7,4 prósentum í 4,2 prósent. Þessi breyting skiptir sköpum í okkar rekstri.“

Leigufélög standast COVID-19
Þú nefndir að COVID-19 varpi ljósi á hve traustur eignaflokkur leigufélög eru. Hvaða áhrif hefur COVID-19 á rekstur fyrirtækisins?

„Fram til þessa hafa áhrifin verið lítil. Sömu sögu er að segja af erlendum leigufélögum. Íbúðaleigufélög eru sá angi fasteignamarkaðarins sem hefur komið hvað best út úr efnahagshremmingum af völdum COVID-19.“

Vanskil hjá okkur hafa aukist óverulega enn sem komið er. Við tókum frumkvæði í mars og buðum viðskiptavinum sem orðið hafa fyrir tekjumissi vegna COVID-19

Ófyrirséðar hækkningar á fasteignagjöldum grafa undan langtímaleigu

María Björk segir að fasteignas-kattar hafi lengi verið háir á Íslandi í alþjóðlegum samanburði. Þeir séu stærsti liðurinn í rekstrarkostnaði fasteigna, bæði hjá eigendum íbúðarhúsnæðis og atvinnuhúsnæðis. „Það versta við núverandi fyrirkomulag á álagningu fasteignagjalda er þó hversu lítill

fyrirsjáanleiki er í gjaldtökunni. Fasteignagjöld ráðast annars vegar af fasteignamatni sem Þjóðskrá gefur út á ári hverju og hins vegar af gjaldskrá einstakra sveitarfélaga. Bæðir þessir liðir geta sveiflast mikið milli ára og ráðast af veðri og vindum hverju sinni. Afleiðingin er sú að það

er erfiðara að gera áætlanir til lengri tíma, sem dregur úr hvötum til þess að gera langtímaleigusamninga og skilar sér í óvissuálagi á leiguverð. Þetta fyrirkomulag er gallað og það er erfitt að hugsa sér að við myndum sætta okkur við sama ófyrirsjáanleika í annarri skattheimtu.“

Íbúðir áhættuminni

Hver er munurinn á að fjárfesta í atvinnuhúsnæði og íbúðarhúsnæði?

„Það er áhættuminni að fjárfesta í íbúðum. Allir eru sammála um það. Það helgast af því að íbúðarhúsnæði er nauðsynjavara. Ávöxt-unarkrafan er að sama skapi lægri. Eignirnar eru einsleitari og því er auðveldara að koma þeim í verð en atvinnuhúsnæði, ef svo ber undir.

Það er auðvelt að viðhalda mjög háu nýtingarhlutfalli í vel staðsettu íbúðarhúsnæði. Sömuleiðis er fjöldi viðskiptavina fleiri en í tilviki fasteignafélaga sem eiga atvinnuhúsnæði og því er áhættudreifingin meiri þegar kemur að tekjum. Þessir þættir leiða til þess að það er áhættuminni að fjárfesta í íbúðarhúsnæði.“

Umræðan hefur verið óvægin gagnvart leigufélögum. Hvernig horfir hún við þér?

„Þetta snýst öðrum þræði um að stór leigufélög voru lengi vel ekki til á Íslandi. Stóra leigufélögin voru stofnuð á sama tíma og það var mikill skortur á íbúðarhúsnæði, sem leiddi til skarprar verðhækkunar á íbúðaverði, eða öllu heldur leiðrétt-ingar á verði, eftir lækkanir í kringum hrunið. Leiguverð fylgdi hækkunum á húsnæðisverði, enda er eðlilega fylgni á milli húsnæðis-verðs og leiguverðs.“

Leigufélögnum var kennt um verðhækkunar á markaði að ósekju. Umræðan var oft og tíðum ósanngjörð. Einkarekin leigufélög eru með litla markaðshlutdeild og eru fjárrí því að vera í markaðsráðandi stöðu.

Leigufélögin sem eru ekki hluti affélagslega kerfinu, eru með tíu til tólf prósent af heildarmarkaðnum. Þarna á ég við Ölmur, Heimavelli og nokkur önnur minni félög. Einstaklingar eru með um 60 prósent af markaðnum og félagslega kerfið um 30 prósent.

Við fundum mikinn meðbyr og umræðan batnaði þegar við höfum að bjóða sjö ára leigusamninga sem fylgja vísitölu neysliverðs. Það skapar meiri fyrirsjáanleika fyrir viðskiptavinum og eykur húsnæðis-öryggi þeirra. Það er góður kostur fyrir þá sem ætla að vera til lengri tíma á leigumarkaði.“

Með hvaða hætti er hægt að stuðla að lægri leiguverði á Íslandi?

„Það þarf fyrst og fremst að skapa umgjörð fyrir skilvirkan húsnæðismarkað, til þess að ýta undir jafnvægi milli framboðs og eftirspurnar, en við þökkjum því miður að sveiflur á húsnæðismarkaði hér á landi hafa verið miklar. Það er mikilvægt að allir hagsmunaaðilar fari að hugsa til lengri tíma, enda er húsnæði í grunninn langtímaffjárfesting. Ríkari aðkoma stofnana-ffjárfesta að fjármögnun faglegra íbúðaleigufélaga, væri jákvætt skref til þess að tryggja frekari stöðugleika á þessum hluta markaðarins.

Það er ýmislegt sem hægt er að gera til þess að liðka fyrir þeirri þróun, en til dæmis tel ég að það væri til mikilla bóta efinnleidd væri svokölluð REIT-löggjöf á Íslandi. REIT (Real Estate Investment Trust) er félagaform sem er sérstaklega hannað fyrir tekjuberandi fasteignasöfn. Sifellti fleiri lönd hafa sett upp einhvers konar REIT-regluverk. Algeng einkenni REIT-sjóða eru þröngur fjárfestingarheimildir, þar sem slíki félög mega nánast einungis fjárfesta í fasteignum, skilyrði um dreift eignarhald með lágmarksfjölda hluthafa og skilyrði um arðgreiðslur, sem nema oft um 90 prósentum af hagnaði fyrir tekjuskatt.

Kosturinn við REIT-fyrirkomulagið er það að sjóðirnir eru ekki sjálfstæðir skattaðilar og er afkom- an greidd beint til eigenda og skatt- lögð hjá þeim, samkvæmt þeim reglum sem gilda fyrir hvern og einn. Þá er um að ræða þekkt form sem er vinsælt í alþjóðlegum eignasöfnum og skilgreint sem sérstakir eignaflokkar af matsfyrirtækjum. Þannig getur REIT-löggjöf laðað að innlenda sem erlenda stofnanaffjár- festa og ýtt undir seljanleika og skil- virkni á markaðnum.“

Leigufélögunum var kennt um verðhækkunar á markaði að ósekju. Umræðan var oft og tíðum ósanngjörð. Einkarekin leigufélög eru með litla markaðshlutdeild og eru fjárrí því að vera í markaðsráðandi stöðu.

svo ekki verður um villst, að verð- lagningin á Heimavöllum var í raun markaðsbrestur. Verðlagningin var ekki í samræmi við undirliggjandi eignasafn eða rekstur þess.

Það hefur sýnt sig að leigufélög eru nýr eignaflokkur sem vaxið hefur hratt að undanförunu og þess vegna þekkingu íslenskir fjárfestar hann ekki nægilega vel. Það hefur skapast tortryggni gagnvart þeim. Það má rekja til þess að stór leigu- félög hafa gengið í gegnum vaxtar- skeið, eins og ég hef nefnt áður, sem knúði var áfram af kaupum á stærri eignasöfnum. Það hefur kallað á að vinna hefur þurft betur úr eignum þeirra og það getur verið kostnaðar- samt. Reksturinn hefur því ekki verið í stakk búinn til að sanna sig. Af þeim sökum var það ef til vill ekki rétti tímamark til að fara á markað.

Ég hef ekki trú á öðru en að á þessum tímamarki myndi leigu- félag á borð við Ölmur standa sig vel á markaði. Fjármálamarkaðir hafa öðlast meiri skilning á rekstrinum og leigufélögin hafa fengið tækifæri til að sanna sig.“

Síðastliðið haust var skipuð ný stjórn yfir Ölmur í stað þeirrar sem GAMMA hafði ráðað saman. Kom hún með nýjar áherslur í reksturinn?

„Fram að þeim tíma hafði verið unnið að því í nokkur ár að skrá Ölmur á hlutabréfamarkað. Við þessi tímamót var horfið frá þeim áform- um, að minnsta kosti um sinn. Það var því tekin ákvörðun um að vinna enn frekar í úrvinnslu á eignasafni- nu og halda áfram að selja eignir sem skilðu ekki viðunandi ávöxt- un. Að öðru leyti hefur verið unnið eftir okkar stefnu, um að vera fyrsti valkostur fólks á almennum leigu- markaði hér á landi.“

Þú hefur sagt að afkoma stóru leigufélaganna hafi ekki verið við- unandi í einhverjum ári, vegna þess hve kostnaðarsamt það var að vinna úr eignasöfnum. Þannig að vandi leigufélaga fólst ekki í því að leiga væri almennu ekki nógu há til að mæta kostnaði við útleigu?

„Nei, það var ekki grunnvandinn í rekstrinum, heldur þurfti að laga tekju- og gjaldahlid eignasafnanna. Fjármagnskostnaður var sömuleiðis há.“

Leigubúðum fjölgi

Hvernig sérdú leigumarkaðinn þróast á næstu árum?

„Leigumarkaðurinn var fyrir hrúnið 2008 um 14 prósent af húsnæðismarkaði. Hlutfallið hefur sveiflast á bilinu 21 til 23 prósent að undanförunu. Áætlað er að leigubúðir séu um 30 þúsund.

Ég hef mikla trú á að leigu- búðum fari fjölgandi. Í fyrsta lagi mun íbúum á Íslandi fjölga mikið, einkum á höfuðborgarsvæðinu. Í aðalskipulagi Reykjavíkurborgar er reiknað með að íbúum fjölgi um 70 þúsund frá árinu 2014 til 2040. Þessi hópur mun þurfa að búa ein- hvers staðar og hluti þeirra verður á leigumarkaði.

Það er alþjóðleg þróun að hlut-

af eignasafninu staðsett á höfuð- borgarsvæðinu, vegið samkvæmt fasteignamatni 2020, þar af 27 prósent innan pósthúsnúmera 101 til 108 í Reykjavík. Þá voru 18 prósent eignasafnsins á Sudurnesjum, að því er fram kemur í ársreikningi.

Hafið þið brugðist við COVID-19 með því að selja ferðamannaíbúðir að undanförunu?

„Einungis lítill hluti af eignasafninu hefur verið hóteliíbúðir sem leiðar hafa verið til ferðama- nna. Við höfum ekki selt þær. Þegar COVID-19 blossaði upp breyttum við þeim öllum í hefð- bundnar leigubúðir og komum þeim fljótt í leigu. Þetta sýndi vel sveigjanleikann í okkar rekstrar- módeli. Að sama skapi varpaði það ljósi á yfirburði íbúðahótela, hvað varðar áhættudreifingu, fram yfir hefðbundin hótél.“

Hvernig eignir hafið þið selt á undanförunum árum?

„Við höfum annars vegar selt íbúðir á jadsarsvæðum og hins vegar íbúðir sem þarfnast mikils viðhalds. Það er gert í því skyni að auka hagkvæmni í rekstri og auka sjóðsstreymið.“

Við teljum að staðsetning skipti höfuðmáli í fasteignarekstri. Eftir því sem tækninni fleygir fram mun byggingarkostnaður lækka. Hann mun lækka verulega á næstu áratugum og þá mun verðmæti fasteigna byggja að verulegu leyti á staðsetningu þeirra.“

Hafið þið selt mikið af íbúðum á undanförunum misserum?

„Nei, á undanförunum tveimur árum höfum við selt einhverja tugi íbúða. Það hefur verið gert í því skyni að bæta eignasafnið, en ekki með það fyrir augum að minnka það.“

Eru tækifæri til að selja hluta af fasteignasafninu til fjárfesta eða annarra leigufélaga?

„Við höfum ekki verið að gera það. Við höfum sigtad út eignir sem hafa ekki skilað ásættanlegri ávöxt- un og selt á almennum markaði. Þar liggur áherslan okkar.“

Sjóðnum brátt slitið

Er tækifæri til að kaupa fleiri eignir?

„Við erum í góðri stærð, en það er mikil stærðarhagkvæmni í rekstrinum. Það gæti borgað sig að fjár- festa frekar í íbúðum. Staðan er hins vegar sú að það liggur fyrir að eignarhaldið mun taka breytingum innan tíðar. Alma er í eigu sjóðs í rekstri GAMMA, dótturfélags Kvikur, og stefnt er að því að slíta sjóðnum innan árs. Sjóðurinn er í eigu dreifðs hóps fagfjárfesta.“

María Björk rifjar upp að nánast frá upphafi hafi verið lagt upp með að skrá Ölmur á hlutabréfamarkað. „Það var horfið frá þeim áform- um síðastliðið haust, enda voru aðstæður á markaði ekki fýsilegar. Leigufélagið Heimavelli var skráð á hlutabréfamarkað vorid 2018 og það gafst ekki vel. Verðlagning á Heimavöllum á markaði var afar óeðlileg, og þess vegna var fallið frá því að skrá Ölmur á markað.“

Aðspurð segir hún að það séu fjölmargir kostir í stöðunni við slit á sjóðnum. „Það verður áhugavert að sjá hvernig að því verður staðið.“

Kemur til greina að skrá Ölmur í kauphöll?

„Það er allt til skoðunar. Okkur þótti það jákvæð tíðindi þegar norska leigufélagið Fredensborg keypti Heimavelli við upphaf árs. Það er gæðastimpill fyrir leigu- markaðinn á Íslandi að stór, erlend- ur stofnanaffjárfestir skuli koma inn með myndarlegum hætti. Það sýnir,

að dreifa og fresta leigugreiðslum. Þremur mánuðum seinna höfum við samið um greiðsludreifingu á því sem nemur einu prósent af árs- tekjum Ölmur. Það er afar lítið. Ekki hefur heldur dregið úr eftirspurn eftir traustu leiguhúsnæði, heldur hefur sjaldan verið jafnmikið að gera hjá okkur.“

Sérðu fram á að leiguverð muni lækka á næstummi?

„Vísitala leiguverðs á höfuðborg- arsvæðinu lækkaði um tvö prósent á milli mánaða í maí, en hefur staðið í stað á nafnverði undanfarna tólf mánuði. Það er eðlilegt að leigan muni lækka lítilllega, einkum á svæðum sem COVID-19 hefur leikið grátt efnahagslega. En þær lækkanir munu hafa óveruleg áhrif á rekstur fyrirtækisins. Alma er með stórt og dreift eignasafn. Við sjáum ekki fram á að nýtingarhlutfall okkar muni lækka mikið, og það skiptir okkur meira máli en verðlækkanir.“

Nýtingarhlutfall Ölmur var 95 prósent undanfarin tvö ár, að því er fram kemur í ársreikningi. María Björk segir að hluta af vannýttu húsnæði megi rekja til úrvinnslu á eignasöfnum. „Við teljum okkur geta aukið nýtinguna enn frekar.“

Vel staðsettar íbúðir

Hvar eru íbúðir Ölmur staðsettar á landinu?

„Langstærsti hluti íbúðanna er á suðvesturhorninu. Þar hefur áhersla okkar legið. Við höfum einkum beint sjónum okkar að höfuðborgarsvæðinu. Hátt hlutfall af eignasafninu eru afar vel stað- settar íbúðir í pósthúsnúmerum 101 til 108 í Reykjavík. Við höfum lengi haft miðbæjarbrag á eignasafninu.“

Við árslok 2019 voru 65 prósent

Dregur úr útflutningi á ferskum fiski

Fiskútflutningur bregðast við breyttum markaðsaðstæðum með aukinni sölu á frystum afurðum. Matvöruverslanir í Bandaríkjunum og Bretlandi hafa margar lokað fiskborðum. Erfitt að koma ferskum afurðum lengra en til austurstrandar Bandaríkjanna.

Þórður Gunnarsson
thg@frettabladid.is

Samfara miklu uppnámi í flugsamgöngum, en ekki síður breyttu eftirspurnarmynstri, hafa íslenskir fiskútflutjendur dregið úr sölu á ferskum sjávarafurðum til útlanda. Veitingastaðir og hótel hafa dregið mjög úr kaupum á ferskum afurðum og erlendar matvöruverslanir hafa í einhverjum tilfellum lokað fiskborðum með fersku sjávarfangi.

Samdráttur í sölu ferskra sjávarafurða kann að ganga til baka að einhverju leyti þegar flugsamgöngur komast í eðlilegra horf og aðgerðum stjórnvalda víða um heim vegna kórónaveirunnar verður aflétt, en varanleg breyting á neyslumynstri í þessum efnunum kynni þó einnig að vera í kortunum, segja viðmælendur Markaðarinn.

Vesturströndin lokar

„Sala á ferskum fiski hefur dregist mikið saman í Evrópu, en minna í Bandaríkjunum. Ícelandair hefur haldið flugleiðinni til Boston gangandi og því hefur verið hægt að koma afurðum til austurstrandar Bandaríkjanna,“ segir Kjartan Ólafsson, sölustjóri frystra afurða hjá sölufyrirtækinu Bacco.

Öðru máli gegnir hins vegar um vesturströnd Bandaríkjanna. Útflutningur var þá þegar orðinn erfiðari við gjaldþrot WOW í lok mars 2019, en engu að síður höfðu íslensk fyrirtæki náð að byggja upp markaði, til dæmis í stórborginni Los Angeles.

Eitt þeirra fyrirtækja er Niceland sem sérhæfir sig í sölu ferskra sjávarafurða undir eigin vörumerki. Helstu viðskiptavinir Niceland á austurströndinni eru veitingahús og matvöruverslanir. Veitingahúsamarkaðurinn hvarf eins og dögur fyrir sölu í mars og apríl, að sögn framkvæmdastjóra fyrirtækisins, Heiðu Kristínar Helgadóttur.

„Veitingastaðir í Los Angeles, svo dæmi sé tekið, hafa margir hverjir ekki opnað aftur. Einnig ber á því nú að þeir sem kaupa inn í þessum fyrirtækjum, vilja heldur kaupa ferskan fisk sem er veiddur í bandarískri eða kanadískri lögsögu, þar sem þeir telja afhendingaröryggið meira þannig,“ segir Heiða Kristín. Niceland hefur á síðustu vikum stóraukið vöruframboð sitt af frystum afurðum, til að bregðast við ríkjandi aðstæðum.

Sindri Már Atlason, sölustjóri ferskra afurða hjá Brimi, segir að veitingastaðakeðja sem sérhæfir sig

Tilraunir íslenskra útflutjenda til að koma ferskum afurðum lengra innanlands í Bandaríkjunum með kælitrukum, hafa gengið upp og ofan. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFAN

í sjávarfangi og kaupi jafnan töluvert af fiski hjá Brimi, hafi aðeins að hluta opnað aftur eftir að lokað var í apríl og starfi nú aðeins á hálfum afköstum.

Sindri segir að ýmislegt hafi verið reynt meðal íslenskra útflutjenda til að halda markaðshlutdeild þeirra utan vesturstrandar Bandaríkjanna: „Einhverjir hafa verið að reyna að fljúga ferskum fiski til Boston og keyra hann svo áfram í kælitrukum til fjarlægari áfangastaða.“

„Bandaríkin eru bara svo stór að slíkt getur verið mjög kostnaðarsamt. Þetta er allt orðið dýrara og erfiðara. Svo hafa tilraunir til að tengja saman fraktflutninga með tveimur flugfélögum reynt áhættusamar, þar sem flugum var mikið aflýst þegar faraldurinn stóð sem hæst. Ferskt sjávarfang er ekki lengi að skemmast þegar það situr í sumarsólinni úti á flugvelli,“ segir hann.

Fiskborðin skella í lás

Aðgerðir stjórnvalda til að hamlu útbreiðslu kórónaveirunnar sneru meðal annars að því að tryggja

Minna magn flutt út

Á fyrstu fimm mánuðum þessa árs dróst útflutt magn sjávarafurða saman um 18%, miðað við sama tímabil í fyrra, samkvæmt gögnum frá Hagstofu Íslands. Útflutningsverðmæti dróst þó ekki jafn mikið saman í krónum talið, eða um um 7%. Má að einhverju leyti rekja það til veikara

gengis krónunnar, en að sama skapi herra afurðaverðs. Mælt í erlendri mynt, fékkst að meðaltali 5% herra verð fyrir útfluttar sjávarafurðir á fyrstu fimm mánuðum ársins, samkvæmt greiningu Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi.

fjarlægð milli fólks, til að draga úr líkum á snertismiti. Það dró dilk á eftir sér við rekstur matvöruverslana. Víða voru miklar takmarkanir á því hversu oft fólki var leyft að yfirgefa heimili sitt til að versla inn mat fyrir heimilið og hömlur á samskiptum starfsfólks verslana og viðskiptavina höfðu sitt að segja.

„Í Bretlandi sjáum við til dæmis að mikið af dagvöruverslunum hafa hreinlega lokað fiskborðunum hjá sér. Sainsbury's hafa til dæmis gert það,“ segir Kjartan. Sainsbury's voru með riflega 15% markaðshlutdeild á dagvörumarkaði á Bretlandseyjum árið 2019.

Sama var uppi á teningnum víða

í Bandaríkjunum, að sögn Heiðu Kristínar, en matvöruverslanir á austurströnd Bandaríkjanna hafa lokað fiskborðum sínum í stórum stíl.

Fiskborð eru þó áfram opin í Frakklandi, að sögn Sindra. Þar hefur sala að mestu haldist í horfinu.

Minna fer af frosnum ufsa

Þrátt fyrir að höggið sem íslenskir útflutjendur hafi orðið fyrir sé einna helst í ferskum afurðum, er einnig dæmi um minni eftirspurn ákveðinna frystra afurða.

Eitt slíkt dæmi er frosinn ufsi. Bacco er með sterka stöðu í sölu á frosnum ufsa til hótellekja á Spáni

og Kanaríeyjum, sem og til Tyrklands og Grikklands. Verð hefur fallið um 25-30% og salan gengur hægt, enda fáir ferðamenn á þessum stöðum.

„Á sama tíma sjáum við að aðeins um helmingur ufsakvótans hefur verið veiddur á Íslandi og nýtt kvótaár hefst eftir tvo mánuði,“ segir Kjartan hjá Bacco.

Kvikur bransi

„Margir hafa dregið úr framleiðslu á ferskum afurðum og skipt yfir í frýstar eins og hægt er og aðrir hafa dregið úr afköstum,“ segir Sindri hjá Brimi. Það er þó lán í oláni fyrir Brim, að um þessar mundir er aðal-fiskvinnsla félagsins við Norður-garð ekki starfrækt vegna endurnýjunar á tækjakosti, sem hafði verið ákveðin löngu áður: „Íslenskur sjávarútvegur hefur sýnt fram á það nú sem áður, að greinin býr yfir mikilli aðlögunarhæfni og þannig hafa vinnslur getað aukid hlutdeild frýstingar á kostnað ferskvinnslu eftir þörfum. Að sama skapi verður hægt að sinna ferskfiskmörkuðum aftur eins og aðstæður leyfa hverju sinni,“ segir Sindri.

Stórar bílaleigur hafa ekki þurft sértækar aðgerðir í lánamálum

Forstjórar Hertz og Höldurs, sem eru á meðal stærstu bílaleiga landsins, segja að fyrirtækin hafi ekki þurft sértækar aðgerðir í lánamálum í tengslum við COVID-19 aðrar en að fresta greiðslu lána, eins og öðrum fyrirtækjum hafi staðið til boða.

Sigfús Bjarni Sigfússon, forstjóri Hertz, segir í samtali við Markaðinn að það varpi ljósi á það traust sem lánveitandi bílaleigunnar hafi á fyrirtækinu, að hann hafi nýverið lánað fyrir kaupum á tæplega 400 bílum.

Efnahagsreikningur bílaleiga er stór og kaup á bílum eru fjármögnuð með aðstoð lánastofnana. Árið 2018 námu eignir Höldurs, sem starfar undir merkjum Europcar og Bílaleigu Akureyrar, 14,6 milljörðum króna og vaxtaberandi skuldir voru tæplega 13 milljarðar. Sama ár

námu eignir Hertz 5,6 milljörðum króna og skuldir voru tæpir fjórir milljarðar króna. Um er að ræða nýjustu opinbera ársreikninga fyrirtækjanna.

Steingrímur Birgisson, forstjóri Höldurs, segir í samtali við Markaðinn að fyrirtækið, sem hefur verið í rekstri frá árinu 1966, hafi sterka stöðu á innanlandsmarkaði. „Það hjálpar okkur,“ segir hann. Á heima-markaði sé mikið um skammtímaleigu, langtímaleigu og auk þess hafi Höldur samning við Ríkiskaup.

Að hans sögn hafi aðalmálið í rekstrinum að undanfögnu lotið að því að semja við bílaumbodin, um að þurfa ekki að kaupa 1.300 bíla sem Höldur hafði pantað en hafði ekki not fyrir, vegna breyttra aðstæðna í kjölfar COVID-19. Asamt því að starfsmannaföldi taki mið af breyttu umfangi.

Fáir ferðamenn eru á Íslandi, vegna COVID-19. FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

Steingrímur segir að í ljósi þess að bílaleigubílunum verði ekið minna, sé handhægt að lengja í lánunum,

enda mun endingartími bílanna lengjast að sama skapi.

Höldur rekur einnig bílasölu,

bílaverkstæði, dekkjaverkstæði og er í fasteignarekstri. Mestu umsvifin eru hjá bílaleigunni.

Sigfús Bjarni segir að Hertz sé stöndug bílaleiga, sem hafi verið í rekstri í 48 ár. Bankinn hafi sýnt því skilning að lítið verði um ferðamenn á næstunni. „Bankinn hefur veitt okkur, eins og mörgum öðrum, greiðslufrest,“ segir hann.

Hann segir að Hertz hafi gengið vel að selja notaða bíla úr flotanum að undanfögnu og að meiri ásókn sé í langtímaleigu en áður, enda séu fleiri Íslendingar á landinu en alla jafna.

Sigfús segir að Hertz hafi pantað tæplega þúsund bíla. en eftir að COVID-19 braust út, var samið við bílaumbodin um að kaupa þess í stað 400 bíla í ár. Þar spili inn í að bílaframleiðendur lokuðu verksmiðjum um tíma og gátu því ekki afhent bíla. helgivifill@frettabladid.is

Gerir upp ættaróðal nálægt Selfossi

Svipmynd

Tómas Þóroddsson

Nám:

Matreiðslumaður frá gamla hóteli og veitingaskólanum.

Störf:

Yfirmatreiðslumaður, verslunarstjóri og sölumaður.

Fjölskylduhagir:

Trúlofaður Idu Sofiu Grundberg.

Börn:

Hildur Svava, Ísak Eldjárn, Gabriella og Lísbet Dögg.

Veitingamaðurinn Tómas Þóroddsson, sem á og rekur Kaffi Krús og Vor á Selfossi, keypti nýverið veitingastaðinn Messann í Lækjargötu. Áfram verður lögð megináhersla á ferskan fisk og upplifunin fyrir gesti verður hin sama og fyrir lokun.

Tómas, sem er mikill áhugamaður um knattspyrnu, hefur verið í framkvæmdahug að undanfögnu og meðal annars byggt 80 fermetra eldhús við Kaffi Krús, gert Vor að snertilausum stað, og er að gera upp ættaróðal sem er um 20 mínútna akstur frá Selfossi. Auk þess hefur hann hug á að opna sjávarréttastað í nýja miðbænum á Selfossi.

Hver eru þín helstu áhugamála?

Knattspyrna.

Nærðu að halda jafnvægi milli vinnu og fjölskyldulífs?

Já, það hefur tekist ágætlega í seinni tíð. Við förum mikið á veitingastaði og ferðumst saman. Ég var að kaupa ættaróðalið Skógsnes, sem er um 20 mínútur fyrir utan Selfoss. Er að gera það upp og þar munum við vonandi njóta meiri samveru-stunda.

Tómas Þóroddsson, sem keypti nýverið Messann á Lækjargötu, hefur hug á að opna sjávarréttastað í nýja miðbænum á Selfossi. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

Hver hafa verið mest krefjandi verkefni á undanfögnu miss-erum?

Það er auðvitað veitingarekstur í COVID-19, það þarf að aðlaga allt að gjörbreyttu umhverfi.

Hverjar eru áskoranirnar í rekstrarumhverfinu og hvernig hefur þú tekist á við þær?

Áskoranir hafa verið margar í ár.

Ég notaði tímann í að byggja 80 fermetra við eldhúsið á Kaffi Krús og keypti nýtt eldhús frá Þýskalandi.

Ég notaði tímann í að byggja 80 fermetra við eldhúsið á Kaffi Krús og keypti nýtt eldhús frá Þýskalandi. Ég gerði Vor að alveg snertilausum stað. Svo var ég að kaupa Messann Lækjargötu.

Hvers vegna keyptir þú Messann?

Messinn í Lækjargötu hefur lengi verið einn af mínum uppáhaldsstöðum. Ég hef hug á að opna

sjávarréttastað í nýja miðbænum á Selfossi og Messinn smellpassaði inn í þá mynd.

Á að gera einhverjar breytingar eða halda í horfinu?

Við munum halda „konseptinu“ og taka reksturinn í gegn.

Ef þú þyrftir að velja annan starfsframa, hvað yrði fyrir valinu?

Rithöfundur.

Stjórnandi í umbreytingu einn á báti

Mennta þarf stjórn fyrirtækja, rétt eins og starfsmenn, til að takast á við stafræna umbreytingu. Stjórnendur geta gert þau mistök að horfa á stafræna umbreytingu í kubbum, en ekki heildstætt. Íslendingar geta verið fljótar til þegar vegferðin hefst af krafti.

Helgi Vífill

Júliusson

helgivifill@frettabladid.is

Fyrirtæki eiga það til að gera þau mistök að ráða einhvern til að stýra stafrænni umbreytingu á rekstrinum, en starfsmaðurinn verður síðan einn á báti í vegferðinni. Það gerir það að verkum að hann á erfitt með að vinna vinnustaðameninguna á sitt band. „Yfirleitt er vinnustaðameningin stærsti þröskuldurinn í umbreytingarverkefnum,“ segir Eyþór Ívar Jónsson, lektor við Viðskiptaháskólann í Kaupmannahöfn (CBS), sem jafnframt er í forsvari fyrir stjórnendaskólann Akademias. Skólinn býður meðal annars upp á námskeiðið Leiðtögin og stafræn umbreyting.

Eyþór Ívar, sem kennir meðal annars námskeiðið Viðurkenndir stjórnarmenn, segir að það þurfi að mennta stjórn fyrirtækja, rétt eins og starfsmenn, til að þeir hafi getu til að takast á við verkefnið. „Það er oft þannig að enginn skilur þann sem á að sjá um stafræna umbreytingu og þá einangrast hann,“ segir lektorinn og nefnir að stjórnin verði að vera samræðuhæf um framtíðarstefnu fyrirtækisins, „því að lokum er það stjórnarinnar að taka

Eyþór Ívar segir að Kínverjar búi í allt öðrum stafrænum heimi en Vesturlandabúar. „Þeir nota allt aðra miðla,“ segir hann. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Það er um að gera að nýta fólk sem þekkir þennan heim vel en er ekki í lykilstöðum. Stafrænt læsi er ekki háð stöðu innan fyrirtækisins.

ákvörðun um stefnuna.“

Hann segir að til að fá starfsfólkið með í vegferðina þurfi að leyfa því að taka þátt í henni, svo starfsfólki finnist það vera hluti af vinnunni. „Það er um að gera að nýta fólk sem þekkir þennan heim vel, en er ekki í lykilstöðum. Stafrænt læsi er ekki háð stöðu innan fyrirtækisins,“ segir hann og nefnir að slíkir starfsmenn geti verið kyndilberar, sem hjálpi öðrum að skilja vegferðina.

„Það er mikilvægt að búa til slíka menningu,“ segir Eyþór Ívar og bætir við að því fleiri kyndilberar innan fyrirtækisins sem samstarfsmenn horfi til, því hraðar gangi umbreytingin.

Hugsað í „kubbum“

Hann segir að fyrirtæki eigi það til að gera þau mistök að horfa á stafræna umbreytingu í „kubbum“, eins og að færa tiltekið verkefni á stafrænt form, í stað þess að horfa heildstætt á stafræna umbreytingu fyrirtækisins og spyrja hvaða áhrif hún hafi á reksturinn. Enda snúist umbreytingin um að skapa verðmæti fyrir viðskiptavinum til framtíðar.

Eyþór Ívar segir að það hafi vant að „talsvert upp á að Íslendingar séu stafrænt þenkjandi,“ borið saman við Norðurlöndin. Það sé okkur „þó til happs að við séum yfirleitt fljótar í umbreytinguna,“ þegar við kveikjum á perunni. Íslendingar vinni hratt og „hjarðhegðun gerir það verkum að allir eru komnir í bátinn, þegar hafist er handa af kappi.“

Á námskeiðum Akademias er fengið leiðandi fólk á sínu sviði til að miðla af reynslu sinni. Oft flytji 20 forstjórar, stjórnarmenn, sérfræðingar og aðrir erindi, ásamt því að kennari miðli fræðilega hlutanum, til að skapa heildstæða sýn á námsefnið.

Purfa Asíu-þjálfun

Akademias verður til dæmis með námskeiði í haust um tækifæri í Kína og stafræn viðskipti. Eyþór Ívar segir að í Danmörku hafi viðskipti verið byggð upp með skipulögðum hætti, við Kína og önnur lönd í Asíu. Það hafi ekki verið mikið um það héraðs, nema í tilvikum fiskútflutnings. „Kína er stórveldi og skiptir máli í viðskiptalegu samhengi. Það er mikilvægt að þjálfa íslensk fyrirtæki og stjórnendur þeirra um þennan heim.“

Eyþór Ívar segir að Kínverjar búi í allt öðrum stafrænum heimi en Vesturlandabúar. „Þeir nota allt aðra miðla,“ segir hann. Til að markaðssetja til Kínverja þurfi að nota aðra samfélagsmiðla og verslanir þurfi að bjóða upp á greiðslumiðlanir sem Kínverjar kjósi að nota, annars sé hætt á að þeir leiti annað.

Hann segir að áherslur Akademias séu talsvert aðrar en þekktist áður á Íslandi. Um sé að ræða eins konar fyrirtækjaskóla, sem hjálpi til við að þjálfa og mennta starfsmenn til að takast á við áskoranir framtíðarinnar. Skólinn eigi ekki í beinni samkeppni við aðra á markaðnum. „Ég lit á okkur sem kjörinn samstarfsaðila við fyrirtæki og háskóla,“ segir Eyþór Ívar og nefnir að hann hafi lagt áherslu á umbreytingu í menntun, í sínu starfi hjá CBS og það geri hann einnig hjá Akademias.

Skotsilfur

Frá Valitor til Heklu

Halldór Bjarkar Lúðvígsson,

sem var áður framkvæmdastjóri hjá Valitor þar sem hann stýrði alþjóðlegum fjárfestingum félagsins í svonefndum alrásarlausnum, hefur verið ráðinn framkvæmdastjóri fjármálasviðs Heklu bílaumboðs. Halldór lét af störfum hjá Valitor í lok síðasta árs, ásamt nokkrum öðrum framkvæmdastjórum, en greiðslumiðlunarfyrtækið vinnur nú að endurskipulagningu á félaginu til að snúa við miklum taprekstri og styrkja kjarnastarfsemina. Áður en Halldór tók til starfa hjá Valitor var hann framkvæmdastjóri fjárfestingabankasviðs og fyrirtækjaþjónustu Arion banka.

Skafið úr Orkuveitunni

Enn og aftur er slök fjárhagsstjórn Reykjavíkurborgar til umræðu og enn og aftur ætlar meirihlutinn að seilast í fjármuni Orkuveitu Reykjavíkur. Eftir að fjárhagur OR beið mikið skipbrot í kjölfar fjármálakreppunnar 2008, var ein niðurstaðna rannsóknarskýrslu um fjárhag orku-fyrirtækisins, að arðgreiðslustefna fyrirtækisins hafi verið kolröng. Með öðrum orðum: borgin, undir forystu **Dags B. Eggertssonar**, tók of mikið fé út úr fyrirtækinu og því var það illa í stakk búid til að bregðast við lausafjándæðum. Nú á að láta OR taka nýtt lán til að gera upp skuldir gagnvart borginni. Hvar höfum við heyrt þetta lag áður?

Kakó-Blanda

Minnkandi eftirspurn raforku á Íslandi hefur í för með sér ýmsar neikvæðar afleiðingar. Tekjufall Landsvirkjunar gæti orðið umtalsvert á þessu ári, ef marka má orð **Harðar Arnarsonar**, forstjóra fyrirtækisins. Þegar eftirspurn raforku minnkar, er allra fyrst dregið úr framleiðslu vatnsaflsvirkjana. Nú er svo komið að Blönduvirkjun mun líklegast fara á yfirfall í þessum mánuði, stangveidimönnum til mikillar armæðu. Veðiklær landsins þurfa því að leggjast á eitt og nota meira rafmagn – skilja ljósin eftir kveikt á nóttunni (það er hvort sem er bjart úti), hafa sem mest kveikt á sjónvarpinu og taka tvær umferðir á öllu leirtaui í upp-pottavélinni.

Bjartsýnir á að Wigan fái nýja eigendur til að koma í veg fyrir gjaldþrot

Umsjónarmenn með nauðasamningum enska knattspyrnuliðsins Wigan eru þess fullvissir að nýir hluthafar muni koma að félaginu. Fimmtíu fjárfestar hafa lýst yfir áhuga og tveir sýnt að þeir ráði yfir að minnsta kosti tíu milljónum punda. Wigan er þriðja knattspyrnuliðið á Englandi sem fer í nauðasamninga á þessu leiktímabili. Áhorfendur mega ekki mæta á völinn til að horfa á leiki og því er erfitt að fjármagna reksturinn. MYND/AFP

Betra er að róa, en reka undan

Heiðrún Lind Marteinsdóttir framkvæmdastjóri Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi

Það væri að æra óstöðugan að byrja þennan pistil á því að minna á mikilvægi þess að grípa til aðgerða til að sporna við áhrifum manna á umhverfi sitt. En það er hér með gert og er það þá frá. En þá að eiginlegu efni pistilsins: samstarfi stjórnvalda og sjávarútvegs til að tryggja að markmið Íslands í loftslagsmálum náist. Samstarf þetta var undirritað á sólríkum föstudegi í fyrri viku og gefur dagurinn vonandi góð fyrirheit um árangur í því sem fram undan er.

Bjarni Benediktsson, fjármála- og efnahagsráðherra, lét þau orð falla við þetta tilefni að allir væru hluti af vandanum og því yrðu allir að verða hluti af lausninni. Það eru orð að sönnu. Eðli máls samkvæmt verður þó framlag sumra geira atvinnulífsins meira en annarra og misjafnt er hversu góð tækifæri atvinnuvegir hafa til að draga úr áhrifum á umhverfið.

Stærstu tækifærin

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi gáfu út skýrslu haustið 2017 þar sem gerð er grein fyrir þeirri þróun sem orðið hefur í samdrætti í olíuotkun í sjávarútvegi. Samdrátturinn er mikill og frá árinu 2005 hefur hann verið 41%. Margir samverkandi þættir skýra þetta, en þeir stærstu eru vafalítið kerfið sem viðhaft er við veiðar á Íslandsmiðum, færri og afkastameiri skip, orkuskipti í

fiskimjölsværksmiðjum, hagkvæmari veiðarfæri og framfarir í tækni. Hvað sem mönnum kann að finnast um fiskveiðistjórnunarkerfið, þá hefur það leitt til mun umhverfisvænni veiða og minni olíuotkunar. Losun frá sjávarútvegi hér á landi, bæði frá íslenskum og erlendum fiskiskipum, er um fimmtungur þess sem skrifast á ábyrgð Íslands. Af þessu sést hversu mikilvægt það er að draga úr losun í sjávarútvegi og hve mikilsvert framlag sjávarútvegs getur orðið, ef rétt er á málum haldið.

Í aðgerðaáætlun stjórnvalda er stefnt að því að samdráttur í losun frá sjávarútvegi verði um 50-60% árið 2030, miðað við árið 2005. Að sumu leyti mun þetta hugsanlega gerast með betra ástandi fiskistofna og þar með auðveldari sókn.

Stærstu tækifærin eru hins vegar í endurnýjun skipaflotans og nýrri tækni. Blómleg fjárfesting er hér lykilsenda samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda. Rekstrar-skilyrði sem sjávarútvegi eru sett af hálfu stjórnvalda, þurfa því að hvetja til frekari fjárfestinga. Það er ekki bara til að draga úr umhverfisáhrifum af veiðum, heldur einnig til þess að íslenskur sjávarútvegur standist alþjóðlega samkeppni á erlendum markaði, þar sem um 98 prósent af íslensku sjávarfangi eru seld.

Dregur úr samkeppnishæfni

Á grundvelli fyrrgreinds samstarfs, hefur fjármála- og efnahagsráðherra skipað starfshóp sem mun vinna með fulltrúum sjávarútvegsins að tillögum til að draga úr losun

Blómleg fjárfesting er hér lykilsenda samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda.

og auka kolefnisbindingu. Binda má vonir við að eitt fyrsta umræðuefni hópsins verði kolefnisgjaldið. Árið 2019 greiddi sjávarútvegur tæplega 2 milljarða króna í kolefnisgjald. Það má hafa á því vissan skilning að gjaldinu sé ætlað að hvetja til samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda. Í einhverjum tilvikum kann það að gera það, en þó ólíklega í verulegum mæli. Fram hjá því verður ekki litið, að sjávarútvegur er grunnatvinnuvegur okkar Íslendinga og enn er ekki komin staðgönguvara sem nýta má alfarid í stað jarðefnaeldsneytis þegar kemur að fiskveiðum. Og það er vonandi ekki markmið stjórnvalda að draga úr fiskveiðum.

Að óbreyttu gerir kolefnisgjaldið lítið annað en að draga úr samkeppnishæfni sjávarútvegs og aftra fyrirtækjum frá fjárfestingum sem gætu leitt til samdráttar í losun. Stærstu framfaraskrefin í loftslagsmálum verða með öðrum orðum ekki stigin með áframhaldandi skattheimtu. Ef allir eiga að vera hluti af lausninni, líkt og fjármála- og efnahagsráðherra reifaði í fyrri viku, þá munu stjórnvöld vonandi huga að jákvæðum, efnahagslegum hvötum í sjávarútvegi, þannig að göfugum markmiðum í loftslagsmálum verði náð. Ef rétt er á spilum haldið, er ádurgreint markmið um 50-60 prósent samdrátt í losun frá sjávarútvegi nefnilega innan seilingar.

**LÆGSTA
VERÐIÐ
Í ÖLLUM
LANDS-
HLUTUM**

Orkan býður lítrann á lægsta verðinu í öllum landshlutum – án allra skilyrða.

SKOÐUN

Þórður
Gunnarsson

Freki kallinn Kári Stefáns?

Nú þegar Íslensk erfðagreining hefur sagt sig frá þátttöku í kórónaveiruskimun komufarþega á Keflavíkflugvelli, hefur ekki staðið á fyrirsjáanlegri hneykslun ákveðinna hópa samfélagsins. Ekki leið á löngu þar til Kára Stefánssyni var lýst sem „freka kallinum“ á samfélagsmiðlum, en það er staðlaður frasi sem er einkum notaður af karlmönnum með lítið sjálfstraust, til að lýsa vanþóknun á kynbræðrum sínum – þeim sem hafa til dæmis notið fjárhagslegrar velgengni, þeim sem hika ekki við að lýsa skoðunum sínum á afdráttarlausan hátt eða þeim sem dirfast að gæta viðskiptahagsmuna sinna.

Allt þrennt á við Kára Stefánsson og því liggur hann vel við höggi hneykslunarhersins á netinu.

Framlag Íslenskrar erfðagreiningar, ÍE, í baráttunni gegn faraldrinum, er vart hægt að meta sem skyldi. Fram kom í viðtali Bylgjunnar við Sigurð Guðmundsson, fyrrverandi landlækni, að kostnaður við skimun komufarþega á Keflavíkflugvelli hefði líklegast kostað um 350-400 milljónir hingað til – „að vísu borgað af ÍE að mestu leyti,“ sagði landlæknir emeritus.

Ef lítið er til heildarumfangs framlags ÍE frá upphafi aðgerða í mars, væri það varfærnislega ályktað að kostnaður fyrirtækisins sé vel á annan milljarð króna. En nú þegar stjórnendur fyrirtækisins telja það ótækt að taka frekari þátt í skimuninni í Keflavík, vegna þess að hefðbundinn rekstur ÍE hefur setið á hakanum mánuðum saman, er það frekja og eigingirni? Sökun liggur bara hjá stjórnvöldum að vera ekki löngu búin að gera þjónustusamning við ÍE.

Einnig hefur verið nefnt að brotthvarf ÍE frá Keflavík sýni að ótækt sé að einkaaðilar eigi aðild að rekstri heilbrigðismála. Rangt. Aðkoma ÍE sýnir að einkaaðilar eru betur í stakk búnir til að bregðast við aðstæðum sem þessum. Það þarf ekki að líta á annað en tölfræði skimana, þar sem kemur í ljós að ÍE tók og greindi margfalt fleiri sýni en veirufraeðideild Landspítalans. Er það þó ekki sagt til að kasta rýrd á heilbrigðisstarfsfólk á vegum hins opinbera, sem gerir auðvitað alltaf sitt besta eftir því sem mannaflí og vinnuástandur bjóða upp á.

Raunar má segja að ákvörðun ÍE, að hætta skimun í Keflavík, sé höll lexía fyrir stjórnvöld. Nú þarf að bregðast hratt við og þá duga engir starfshópar, verkefnastjórar eða stýrinfendur til. Þaðan af síður vettlingatök.

Og svo því sé til haga haldið, þá er alveg öruggt að þegar saga kórónaveirufaraldursins á Íslandi verður skrifuð, mun þáttur Kára Stefánssonar og Íslenskrar erfðagreiningar reynast ómetanlegur – jafnvel fordæmalaus.

Óbreyttur hagnaður þrátt fyrir loðnubrest

Hagnaður Ísfélags Vestmannaeyja var riflega 10 milljónir dalir á síðasta ári, samkvæmt nýbirtu uppgjöri félagsins. Þrátt fyrir loðnubrest síðasta árs dróst hagnaður félagsins saman um aðeins 1,7 prósent milli ára. Ísfélagið á fimmting aflamarks loðnu.

Sé lítið til rekstrartekna Ísfélagsins eru ummerki loðnubrests síðasta árs augljós. Rekstrartekjur drögust saman um 28 prósent og námu 67,8 milljónum dali á síðasta

Guðbjörg
Matthíasdóttir

ári. Rekstrarhagnaður fyrir afskriftir, fjármagnsliði og skatta dróst saman um 16 prósent milli ára, en hlutfall rekstrarhagnaðar af heildartekjum hækkaði þó milli ára og hljóðaði upp á 25,5 prósent, samanborið við 21,9 prósent á árinu 2018.

Eigið fé Ísfélagsins í árslok var 143,7 milljónir dala og eiginfjárhlutfall rúmlega 50%. Bókfært virði aflaheimilda Ísfélagssamstæðunnar var metið 125,6 milljónir dala í árslok 2019. – thg

06.07.2019

Framlag Íslenskrar erfðagreiningar í baráttunni við COVID-19 er ómetanlegt. Það vitum við öll og það verður seint fullþakkað.

Katrín Jakobsdóttir,
forsætisráðherra.

Laugarnar í Reykjavík

Summar samflot

Miðvikudagskvöld í sumar kl. 20–21

8. júlí	Grafarvogslaug	Flot með jóga
15. júlí	Sundhöll	Tónleikaflot með neðansjávartónlist
22. júlí	Árbæjarlaug	Flot með tónheilun
29. júlí	Vesturbæjarlaug	Vatnadans og flot
5. ágúst	Breiðholtslaug	Flot með jóga
15. ágúst	Ylströnd	Rósabað og samflot

FLOT HETTA

www.itr.is

